

ÜVEGNEGATÍVOK BÓDVAVENDÉGIBŐL 2 PÉCHY GÁSPÁRNÉ BARTÓKY MÁRIA ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

Bodnár Mónika

Herman Ottó Múzeum, Miskolc

Absztrakt: A 2012-ben gyűjteményünkbe került, majd 2013-ban újabb darabokkal kiegészült üvegnegatív-kollekcióról már beszámoltam egy korábbi tanulmányomban, melyben szóltam gyűjteményünkbe kerülésének körülményeiről, a felvételek készítőjéről, a bódvavendégi (ma Hostovce, Szlovákia) születésű Veres Józsefről, valamint tematikus csoportosításban bemutattam az 1930–40-es években készült felvételeket (Bodnár 2014). A fotók beazonosítása során kiderült, hogy 6-7 felvételen Péchy Gáspárné Bartóky Mária ill. hozzátartozói láthatók.

Péchy Gáspár (1871–1929) Abauj-Torna vármegye Torna járásának főszolgabírája volt. Bartóky Mária (1867–1944) emléke íróként és szerkesztőként él még napjainkban is a tornaiak emlékezetében. Jelen írásomban az ő személyét és munkásságát igyekszem bemutatni levelezések, levéltári és egyéb kutatások, valamint recens gyűjtések nyomán.

Kulcsszavak: Torna település, 19–20. századi magyar író, szlovenszkói magyar lapszerkesztő, Nagyasszony, Veres József

BARTÓKY MÁRIA ÉLETÚTJA

A Bartóky Mária Terézia néven anyakönyvezett leánygyermek 1867. március 29-én született Békéscsabán, keresztelésére egy nappal később, március 30-án került sor. Felekezetiileg egyes házasságból született, édesapja – az abarai és bartóki nemesi előnevet viselő (KEMPELEN 1911, 462) – Bartóky István jómódú, ágostai (evangélikus) hitvallású földbirtokos, míg édesanyja, Szulimán Jolán római katolikus vallású volt. Leányukat az édesanya után római katolikusnak keresztelték.¹ Nem ő volt az egyedüli gyermek a családban, két fiútestvéréről tudunk, Józsefről és Gáborról. Közülük az 1910–1918 közötti időszakban államtitkári funkciót is betöltő József országos hírvíró volt, tagja a korszak ismert irodalmi társaságainak (Kisfaludy Társaság, Petőfi Társaság, Magyar Irodalmi Társaság, Auróra Kör).²

A Bartóky és a Szulimán családok ismert szereplői voltak a korabeli (Békés)Csabának. A magyar kultúrtörténet érdekes mozzanata, hogy mindkét család neve

felbukkan a Csabán nevelkedő Lieb Mihály asztalosinas, később Munkácsy Mihály néven ismertté váló festőóriás életrajzában. Munkácsy első (plátói) szerelme Bartóky Ilonka volt (CZEGLEDI 2004, 56). (Ilonka *1838.10.06., Bartóky István húga később, 1865-ben Omaszta Gusztáv³ felesége lett.) Szulimán Jolán testvérei, Ödön és Ákos pedig barátai voltak a festőpalántának, aki 1861-ben gyakran megfordult házuknál, s készített is néhány rajzot a Szulimán család tagjairól, így Ákosról és tesvérhúgáról, Jolánról is (aki később Bartóky István felesége, Bartóky Mária édesanyja lett). A kép születésének történetét a családi emlékezet őrizte meg az utókor számára, amit igazol és megerősít Bartóky József feljegyzése is (CZEGLEDI 2004, 83). Ez a rajz a zebegényi Szőnyi István Emlékmúzeum gyűjteményében található.

Bartóky Mária 1885. november 17-én Geyer Géza, gyulai születésű gazdálkodó felesége lett.⁴ Az 1858.

1 FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Békéscsaba, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1829–1869. Image 380 of 427, sorszám 72.: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939X-395M-1?i=379&cat=237806> (Letöltés: 2017.10.31.)

2 Bartóky József, abarai: <http://www.nevpont.hu/view/2488> (Letöltés: 2017.10.31.)

3 1848-as honvéd, békéscsabai postamester (KEMPELEN 1932, 602).

4 FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Békéscsaba, Római Katolikus Egyház, Házasultak 1863–1895, Halottak 1787–1858. Image 158 of 614, sorszám 61: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:3Q9M-CS6C-M6LH?i=157&cat=237806> (Letöltés: 2017.10.31.)

január 23-án született Geyer Gézának⁵ ez már a második házassága volt, előző feleségével, a mádi születésű Plaveczy Vilmával 1882. május 30-án keltek egybe Sarkadon.⁶ Egy évre rá, 1883. május 7-én megszületett Ilona nevű leányuk,⁷ aki viszont még csecsemőkorában, 1883. szeptember 2-án elhunyt.⁸ 1884. november 6-án gégesorvadás következtében a feleség is meghalt.⁹ A gyászév letelte után került sor az új házasságra Bartóky Máriával. Ebből a házasságból két gyermek született, 1888. május 1-jén Erzsébet¹⁰ és 1889. október 28-án Imre.¹¹ A gyermekek Békéscsabán látták meg a napvilágot, ahol a család az Egri utca 835. szám alatt lakott. A keresztszülők mindkét esetben Késmárki István bánkúti gazdatiszt és neje, Szulimán Ida voltak, vagyis Bartóky Mária édesanyjának a húga és annak férje. A keresztlési anyakönyvi bejegyzésből az is kiderül, hogy a kisfiú két éves korában, 1891. november 3-án meghalt,

de nem otthon, hanem a ma Medgyesházához tartozó Bánkúton, tehát valószínűleg keresztszüleinél. Nem tudjuk, miért ott. Mint ahogy azt is csak feltételezzük, hogy Bartóky Mária és férje elváltak, ugyanis 1897-ben Szulimán Istvánné Szabó Teréz gyászjelentésén az unokák között a Bartóky Mariska név szerepel (nem pedig özvegy Geyer Gézáné), s természetesen Geyer Gézát is hiába keressük az unokavők sorában, viszont a dedunokák között megtaláljuk Geyer Erzsike nevét.¹²

Ekkoriban, valamikor az 1890-es években Bartóky Mariska Tornára (ma Turňa nad Bodvou, Szlovákia) költözött. 1897-ben már *Tornai Barna* álnéven emlegetik a Békésmegyei Közlöny egyik számában (V.L. 1897, 1). De ez a név már 1896-ban is felbukkan, a Felsőmagyarország – Kassai Szemle kiadója és főszerkesztője, Ries Lajos jellemzi őt a következőképpen: „*Bartóky Mariska, a mi kedves tárczáiróink között a legkedvesebb munkatársunk, a kinek jellemzésére azt mondjuk, hogy nem kék harisnyás, nem kalandoz képzeletének áttetsző világában a holdsugár és csillagfény messzeségében. Alakjai bús és vérből való, itt élnek, mozognak körülöttünk. Egyszerű a történet mindig, a melyet leír és a melyet annyira örömmel olvasunk, hogy mibelyt a tornai posta felől vastag levelet hoz a postás azokéval az ismerős kedves kézponásokkal, annak a levélnek a tartalma möhön, azon melegen a betűszedő tenakulomára kerül, mert a mi kedves tornai barnánké az első a tárcza rovatban.*” (RIES 1896, 4–5) Tornára való érkezése tehát nagy valószínűséggel 1896 táján történhetett. Ezt látszik megerősíteni és alátámasztani az a tény is, hogy első könyve még Békéscsabán látott napvilágot (V.L. 1897, 1). Idővel özvegy édesanyját is magához vette, aki utolsó éveit Tornán élő lányánál töltötte.¹³ A tornai anyakönyvi bejegyzés szerint Szulimán Jolán *magánzónó* 62 éves korában, 1902. december 29-én végelgyengülésben hunyt el Tornán.¹⁴ A Budapesten nyomtatott gyászjelentés szerint özvegy Bartóky Istvánné Szulimán Jolán, a „*kedves Jolán mama*” hosszú szenvedés után december 28-án reggel 2 órakor szenderült jobblétre. Temetésére Tornán került sor december 30-án. Az elhunyt lelki üdvéért december 31-én Tornán, 1903. január 2-án pedig Békéscsabán mutattak be szentmisét. Sírja ma

- 5 FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Gyula, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1852–1864. Image 336 of 692, sorszám 34: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:9Q97-YSJH-378?i=335&cat=239587> (Letöltés: 2017.10.31.)
- 6 Geier Géza gazdálkodó és Plaveczy Vilma házassága: FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Sarkad, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1792–1825, 1829–1895, Házasultak 1780–1819, 1830–1895, Halottak 1780–1821, 1832–1895. Image 325 of 521, sorszám 2: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939J-XPQ1-N?i=324&cat=241124> (Letöltés: 2017.10.31.)
- 7 Ilona Anna Vilma születése: FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Sarkad, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1792–1825, 1829–1895, Házasultak 1780–1819, 1830–1895, Halottak 1780–1821, 1832–1895. Image 184 of 521, sorszám 16: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939J-XP71-B?i=183&cat=241124> (Letöltés: 2017.10.31.)
- 8 Geier Ilona halála: FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Sarkad, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1792–1825, 1829–1895, Házasultak 1780–1819, 1830–1895, Halottak 1780–1821, 1832–1895. Image 475 of 521, sorszám 11: www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939J-XPWF-H?i=474&cat=241124 (Letöltés: 2017.10.31.)
- 9 Geyer Gézáné szül. Plaveczy Vilma halála: FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Sarkad, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1792–1825, 1829–1895, Házasultak 1780–1819, 1830–1895, Halottak 1780–1821, 1832–1895. Image 477 of 521, sorszám 15: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939J-XPW9-N?i=476&cat=241124> (Letöltés: 2017.10.31.)
- 10 Erzsébet Jolán Mária születése: FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Békéscsaba, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1880–1895 Házasultak 1787–1863. Image 161 of 613, sorszám: 149: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939F-ZK94-VW?i=160&cat=237806> (Letöltés: 2017.10.31.)
- 11 FamilySearch Catalog: Anyakönyvek, Békéscsaba, Római Katolikus Egyház, Kereszteltek 1880–1895 Házasultak 1787–1863. Image 202 of 613, sorszám 306: <https://www.familysearch.org/ark:/61903/3:1:939F-ZK9W-SR?i=201&cat=237806> (Letöltés: 2017.10.31.)

12 *Békésmegyei Közlöny*, 1897. május 13. (csütörtök), 24. évf. 38. szám, 3. (Halálozások): https://library.hungaricana.hu/hu/view/BekesmegyeiKozlony_1897_1/?pg=176&layout=s (Letöltés: 2017.10.25.)

13 *Békés*, 1903. január 4. 35. évf. 1. szám. 3.: https://library.hungaricana.hu/hu/view/Bekes_1903/?pg=2&layout=s (Letöltés: 2017.10.20.); Római Katolikus Egyház, Torna, VII. kötet Vegyes anyakönyv 1900–1920. 352. lap, 43. sorszám

14 OSzK PKT GyJ: <https://dspace.oszk.hu/handle/123456789/324120#> (Letöltés: 2017.11.20.)

is megvan a régi temetőben, bár a tornaiak „az öreg Péchyné”-ként említik, pedig nyilvánvalóan Bartóky Mária édesanyja az, aki Tornán hunyt el, és akit ott helyeztek örök nyugalomra. Péchy Gáspár édesanyja, Péchy Tamásné Mensáros Albertina Budapesten hunyt el 1907. február 7-én és földi maradványait két nappal később az alsókázmárki családi sírboltba helyezték.¹⁵

BARTÓKY MÁRIA TORNÁRA KERÜLÉSE

De mi célból települhetett Bartóky Mária Tornára? A 19–20. század fordulóján egy középosztálybeli nő számára a tanítónői vagy nevelőnői pálya jelentette az egyik legkézenfekvőbb önfenntartási formát. Jelen esetben is gondolhatnánk erre az eshetőségre. Ebben a korban Tornán római katolikus egyházi iskola működött, s éppen ez volt az az időszak, amikor több lépésben bővítették a tanítói létszámot. 1891-ben három, majd 1897-ben négy tanerőssé szervezték át a tornai iskolát, közben 1895-ben magalakult a katolikus óvoda is. Ám a név szerint ismert tanítók sorában nem szerepel (JUHÁSZ 2002, 68–70). Indokolt ezért a további kutatás.

Egy másik lehetséges ok a postamesteri állás lehetett. S tovább kutatva ez már nem is csupán lehetőségként, hanem valós tényként értelmezhető, amint erre az írói lexikon is utal (GULYÁS 1940, 634). Ezek ismeretében Ries Lajos fentebb idézett írásának fogalmazása – „... mibelyt a tornai posta felől vastag levelet hoz a postás...” – új értelmet nyer.

Tornán az 1890 előtti évtizedekben már posta és távirtda is működött, kb. 1890-től ezek közös épületbe kerültek, az egykori „felsőmegyeháza”, később városházaként szolgáló épületegyüttes keleti épületébe, mely a mai községháza melletti tér északi oldalán áll.¹⁶ Ide érkezhetett Bartóky Mária, s postamesteri állása mellett írogatott, ezzel egészítette ki jövedelmét. Bizonyára szükség is volt erre, hiszen tudjuk, hogy abban a korban a vidéki postamesterek többsége jövedelme növelése érdekében mellékfoglalkozásként tanított, vagy biztosítási ügynökként tevékenykedett (KAMODY 1985, 64).

Tehát bizonyosra vehetjük, hogy Bartóky Mária a tornai postamesteri állást elfoglalni érkezett a városba. Mint ahogy az is bizonyos, hogy Péchy Gáspárral csupán odaérkezését követően került kapcsolatba. A házasság csak jóval később, 1908. április 25-én kötött meg. Az Evangélikus Órallóban megjelent híradás szerint

az egyházi szertartást és a megáldást Homola István kassai evangélikus lelkész, a vőlegény egykori nevelője végezte Tornán. A házaspár megállapodott születendő gyermekeik tekintetében, hogy azok az evangélikus vallást fogják követni.¹⁷ Ám a frigyét tudomásunk szerint nem követte gyermekáldás. Ennek több oka lehetett, egyrészt a férj betegsége, másrészt a feleség életkora, hiszen házasságkötésük idején már elmúlt 41 éves.

Péchy Gáspár péchujfalusi (másutt alsókázmárki¹⁸) Péchy Tamás (1828–1897) (MARKÓ 2004, 215) és Mensáros Albertina (1838–1907) legkisebb gyermekeként született Kázmárkon 1871. szeptember 12-én.¹⁹ Középiszkolai tanulmányait Pozsonyban és Drezdában végezte.²⁰ 1887. április 4-én ez utóbbi helyen konfirmált.²¹ Egyetemi végbizonyítványa szerint érettségi végbizonyítványát – melynek alapján felvételt nyert az egyetemre – a *budapesti ág. ev. főgymnasium* állította ki 1890. június 6-án. Ezt követően négy éven át, 1890–1894 között a budapesti egyetem jog- és államtudományi karának volt hallgatója, itt szerzett végbizonyítványt 1894-ben,²² majd az államvizgát követően jogi diplomát 1895. június 10-én.²³ Közben előbb belügyminisztériumi fogalmazó gyakornokként dolgozott Budapesten, majd 1895. január 16-án ideiglenesen kinevezték Abaúj-Torna vármegye törvényhatóságához közigazgatási gyakornoknak.²⁴ Január 28-án Abaúj-Torna vármegye alispáni hivatalában, Fábíán János alispán előtt letette a hivatali esküt, hogy

17 *Evangélikus Óralló*, 1908. április 30. 4. évf. 18. szám, 156. (Esküvő): https://library.hungaricana.hu/hu/view/EvangOrallo_1908/?pg=159&layout=s (Letöltés: 2017.10.31.)

18 *Evangélikus Óralló*, 1908. április 30. 4. évf. 18. szám, 156. (Esküvő): https://library.hungaricana.hu/hu/view/EvangOrallo_1908/?pg=159&layout=s (Letöltés: 2017.10.31.)

19 A budapesti királyi magyar tudomány-egyetem végbizonyítványa szerint: http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/egyetemi_biz_1.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

20 A péchujfalusi Péchy család valamint a kapcsolódó családok családfái: <http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/csaladfa/index.php?id=130> (Letöltés: 2017.09.30.)

21 Konfirmációs emléklap (Bur Erinnerung an den Tag den Confirmation): http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/konfirmacio.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

22 Végbizonyítvány: http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/egyetemi_biz_1.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

23 http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/egyetemi_biz_4.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

24 Ideiglenes kinevezés: http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/11_1.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

15 OSzK PKT Gyj: <https://dspace.oszk.hu/handle/123456789/466961#> (Letöltés: 2017.12.22.)

16 Sztítás Henrietta és édesanyja (Torna) adatközlése.

megkezdhesse közigazgatási szolgálatát.²⁵ Az államvizsga után 1895. június 20-ával állásában véglegesítették.²⁶ Előbb Szepsiben viselt hivatal, majd 1895. december 16-tól Tornán volt főszolgabíró.²⁷ Minden bizonnyal ekkortájt költözött Tornára. 1904-ben és 1906-ban a főszolgabíroság mellett a tornai járásbíróság mellett ügyészségi megbízottként is tevékenykedett.²⁸ Betegsége következtében az 1920-as évek közepe táján nyugdíjba vonult. Egy kortárs híradása szerint nyugdíjas éveit az irodalomnak szentelte, ő maga is írt. „...Csodálatos bőséggel ömlöttek tolla alól a „Magyar fabulák” (nyilvánvaló utalás Bartóky József Magyar fabulák c. kötetére) melyeket több kötetben adott ki s bennük egy nemes lélek leszárt életbölcsesei, klasszikusan egyszerű, ízes magyarsággal megírva szinte bibetelenné teszik, hogy szerzőjük egy felelős, magas állásban átdolgozott élet után, annak alkonyán, csak úgy pihenőben alkotta őket. A fabulák olyan férfi bitvallása az életről, sorsról, emberekről, aki a munka, becsület és igazság hármasa alapján élt, mindent látott, mindent megértett s megbocsátott, hogy végül mosolygó bölcsességgel példázatokba sorozza a gyarló ember vergődését, bukdácsolásait, hiú törtetését” – írják róla (NYÍRESI TICHY 1944, 175). A fenti idézet szerint több kötete is megjelent, ám mindezidáig egyetlen kötetnek, sőt, egyetlen írásának sem sikerült nyomára bukkannom. Lehetséges lenne, hogy álnéven jelentette meg műveit, mint eleinte sógora, Bartóky József is? A kérdés egyelőre költői, nincs rá válasz. Péchy Gáspár 1929. május 8-án, 58 éves korában hunyt el.²⁹ Tornán helyezték örök nyugalomra, sírja ma is megvan a régi temetőben.³⁰

Bartóky Mária első házasságából született leánya, Geyer Erzsébet minden bizonnyal édesanyjával érkezett Tornára, s ott nevelkedett. A 26 esztendőes leány 1912. december 7-én ment nőül az akkor 35 esztendőes Ferdinandy Tihamér aljárásbíróhoz. Az esküvőn a menyasszony nevelőapja, Péchy Gáspár volt az egyik

tanú.³¹ Ezt követően nem sokkal az ifjú pár elköltözött Tornáról. Az első világháborút, a trianoni békeszerződést, az utódállamok létrejöttét követően Ferdinandyék Magyarországon, Bartóky Mária és férje Csehszlovákiában éltek. Sokat kesergett Bartóky Mária amiatt, hogy ritkán láthatta leányát. „*Karácsonykor Bpsten jártam. – Leányoméknál...*” – írja 1929. január 24-i keltezésű levelében Szász Károlyhoz. Majd néhány hónappal később, június 2-án, nem sokkal férje halálát követően így ír ugyancsak Szász Károlynak címezve: „*Hálásan köszönöm, hogy nagy bánatomban elküldte együttérzése melegét. – Hazát, testvért, élettársat vett el tőlem az utolsó évtized. – Nebéz erősen állni. – Egyetlen gyermekemtől elszakít az áldatlan határ s egyedül vagyok nagy-nagy bánatommal.*”³² Ferdinandyék a Felvidék visszacsatolását követően visszatértek Tornára. Az 1877-ben született Ferdinandy Tihamér nyugalmazott járásbírósnak elnök nem sokkal ezután, 1941. január 29-én elhunyt.³³ Sírja ma is látható a tornai templomkertben. Feleségét a 2. világháborút követően kiűzték az országból. Nem ment messzire, a határ túlsó oldalán az első magyar faluban, Hidvérgárdóban telepedett le, ahol Csurilla Béla családja fogadta be. Később a Galambos családhoz költözött, ahol családtagként szerették. Biztosították számára a házban egy külön szobát. 1962-ben hunyt el. A Galambos családdal közös sírban nyugszik a hidvérgárdói temetőben.³⁴

PÉCHYNÉ BARTÓKY MÁRIA, A SZERKESZTŐ ÉS ÍRÓ

A régi tornaiak emlékeztében ma is él Bartóky Mária emléke. A felvételek beazonosítása alkalmával, amikor az őt ismerők, rá még emlékezők meglátták a róla készült fotókat, nevét azonnal összekötötték az általa szerkesztett folyóirattal – bár többen tévedésből a *Tornai Világlapot* említették a *Nagyasszony* helyett – miközben azt is megjegyezték, hogy kijárt neki a „nagyasszony” megszólítás.

A *Nagyasszony* 1926–1938 között jelent meg. Az első évfolyam a Prágai Magyar Hírlap mellékleteként, 1927-től önállóan. A kisebbségi irodalom tíz évét összegző

25 Eskütétel: http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/11_3.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

26 Véglegesítés: http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/11_2.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

27 A pechujfalusi Péchy család valamint a kapcsolódó családok családfái: <http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/csaladfa/index.php?id=130> (Letöltés: 2017.09.30.)

28 Ügyészségi megbízott: http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/13_1.jpg és http://www.pechy-de-pechujfalu.hu/myfiles/dokument/pechy/gaspar_1871/15_1.jpg (Letöltés: 2017.09.30.)

29 OSZK PKT Gyj: <https://dspace.oszk.hu/handle/123456789/466795#> (Letöltés: 2017.09.25.)

30 *Boldogasszony*, 2011. 3. évf. 10. sz. 6. (Örökségünk): http://www.torna.sk/wp-content/uploads/2012/01/Boldogasszony_31_3.10.pdf (Letöltés: 2017.09.25.)

31 Római Katolikus Egyház, Torna, Házasultak anyakönyve 652. lap, 14. sorszám: Vőlegény: Ferdinandy Tihamér k. aljárásbíró, Vanase (!) Ignácz földbirtokos és Terbács Anna fia, r. k., 35 éves, nőtlen; menyasszony: Geier Erzsébet, Geier József (!) földbirtokos és Bartóky Mariska leánya, r. k., 26 éves, hajadon.

32 OSZK Levelestár, 2–3. levél.

33 OSZK PKT Gyj: <https://dspace.oszk.hu/handle/123456789/229690#> (Letöltés: 2017.12.20.)

34 Csurilla Mária tanítónő (Hidvérgárdó) adatközlése.

tanulmány a szlovenszkói magyar nők munkaegyesületének lapjaként említi a folyóiratot, ami szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal jelenik meg (ALAPY 1929, 178). A szerkesztési munkálatokkal összefüggésben Bartóky Mária egész Kárpát-medencére kiterjedő levelezést folytatott a magyar irodalmi élet képviselőivel. A megmaradt levelek alapján pl. Szász Károly (1865–1950) budapesti politikus, irodalomtörténész, íróval,³⁵ Reményik Sándor (1890–1941) kolozsvári költővel,³⁶ Ravasz László (1882–1975) református püspökkel³⁷ stb. Mindegyiküktől verset vagy egyéb írást kért az általa szerkesztett folyóirat, valamint a szerkesztésében megjelent könyv, *A magyar nő könyve* számára. A *Nagyasszony* szerkesztésének munkálataiban számosan segítettek, mint pl. Sziklay László, a „keresztiszórejtvény” rovat szerkesztője Kassáról; Éder Elza, a magyar háziipar rovat szerkesztője szintén Kassáról, Szkalosné Járossy Erzsébet lelkésznő, a nőegyletek tevékenységéről beszámoló rovat vezetője Rozsnyóról, Máriássyné Szemere Katinka, a Csendes óra rovat vezetője, Fizély Lenke, a kertészeti rovat vezetője stb. A lapot számos, korának ismert szerzője megtisztelte írásával, mint pl. Móricz Virág, Jankovich Marcell, Mécs László, Bartóky József, Kosáryné Réz Lola, Sziklay Ferenc, Limbacher Rezsőné és mások. Velük többnyire szintén levelezés útján tartott kapcsolatot, bár ezeket a leveleket nem ismerjük. Ám az tudott, hogy a „Szlovenszkó Kazinczyjának” aposztrofált Sziklay Ferencsel levelezésben állt (GAYER 2015, 30–31; SZEGHY-GAYER 2016, 38).

Péchyne Bartóky Mária a *Nagyasszony* több számában is megfogalmazta a lap küldetését: „*A Nagyasszony mint szerény Hamupipóke indult útjára, nemes szívek jóvoltából. Nem csüggedt, mert a távolban fel-felragyogott a reménység csillaga, s egyszer csakugyan a magyar szívek virágokkertjéhez ért, hogy a megértés melege Hamupipókéból Nagyasszonyt varázsolt. A Nagyasszony nevét méltóan akarja viselni. Barátnője, vigasztalója, mesemondója és tanítója akar lenni asszonytársainak, hogy bizalommal jöjjenek hozzá, hogy tanácsát óhajtsák, hogy megdobogtassa a szíveket...*”³⁸ Egy későbbi számban: „*Lelkünk minden erejével segítsük egymást, hogy szilárd jellemű, tántoríthatatlan fajszerető embererdőt neveljünk, szálas fenyőkkel, erős tölgyvel és hamvas virágokkal.*”³⁹ Ezt a küldetést olyannyira komolyan vette, hogy a csehszlovák hatóságok figyelmét is magára vonta. Erős keresztény eszmeiséget vallott és nemzeti irányt képviselt, ezért

ő maga és az általa kezdeményezett teadélutánok is hatósági megfigyeléseknek voltak kitéve. Megfigyelői azt sem vették jó néven, hogy gyűjtést szervezett a cseh legionáriusok által 1919-ben meggyilkolt magyar katonák tornai emlékművének javára.⁴⁰

A *Nagyasszony*ról mindenütt elismeréssel szólnak. A felvidéki magyar irodalom 15 évét összegző írásban például ezt olvashatjuk: „*Az asszonyok lapja, a Péchyne Bartóky Mária szerkesztésében megjelenő kútúró Nagyasszony*” (MAREK 1935, 174). A folyóirat 1938-ig jelent meg, azután megszűnt.

Nemcsak szerkesztőként, íróként is ismert volt. Tárcái, rövidebb írásai jelentek meg a *Nagyasszony*on kívül pl. a *Békéscsabai Közöny* (V.L. 1897, 1), Új Idők, *Felsőmagyarország – Kassai Szemle* (RIES 1896, 4–5) című lapokban, a *Magyar Lányok* című hetilapban⁴¹. Írásaiban leginkább a nők sorsával és a nőnevelés kérdésével foglalkozott. Az e témában vallott nézetei külön elemzés tárgyát képezhetnék. Röviden talán csak annyit jegyzek meg, hogy elsődlegesnek tartja a feleség, anya, háziasszony szerepet, ám emellett szorgalmazza a lányok iskoláztatását, azt, hogy a lányokat is neveljék a szülők kenyérkereseti szakmára. Erre minden bizonnyal saját élettapasztalata is vezette. A *Nagyasszony*ban külön pályázatot indított e téma megvitatására, olyan szakmák bemutatására, melyek alkalmasak a lányok, asszonyok számára.

Nemcsak folyóiratot szerkesztett, hanem könyvet is, mely *A magyar nő könyve* címen jelent meg Losoncon 1926-ban. „*Ez a könyv a magyar nemzeti érzést akarja az elszakított felvidéken erősíteni, elsősorban a magyar család lelke, az asszonyok körében. [...] Hacsak egy részre is megvalósul annak a sok szép dolognak, ami e cikkeken mint terv, óhajlás és kötelesség fel van sorolva, akkor a szlovenszkói magyar nők megtették tartozó kötelességüket hazájuk iránt és ez a könyv több lesz, mint trott malaszt.*” – olvashatjuk a könyvről egy korabeli könyvismertetésben (Z.A. 1927).

Önálló köteteiről is tudunk: *Felbők* című novella-gyűjteménye Békéscsabán, a Corvina könyvkereskedés által (RIES 1896, 4–5) 1896-ban ([MaK–CD] 2001) vagy 1897-ben (GLÜCK 1898, 7), az Élethajók utasai című novellagyűjteménye Pozsonyban, 1929-ben látott napvilágot (NYÍRESI TICHY 1944, 175). *A magyar nő könyve* ma a világhálón már több helyen is elérhető (PÉCHYNÉ

35 OSZK Levelestár, 1–3. levél.

36 PIM V.5886/104/1–2, PIM V.4767/87.

37 Ráday Levéltár 1182. ikt. sz.

38 *Nagyasszony*, I. évf. 1. sz. (1926. január)

39 *Nagyasszony*, I. évf. 3. sz. (1926. március)

40 Bartók László (Torna) és Surovec Róbert (Torna) is rendelkezésekre bocsátott egy fénymásolt levéltári dokumentumot (forrása egyelőre nem ismert) ezzel a tartalommal.

41 *Magyar Lányok*: <https://www.antikvarium.hu/konyv/benedek-marcell-harsanyi-zsolt-magyar-lanyok-1940-oktober-1941-szeptember-otthonunk-1940-1941-vegyes-szamok-13-db-388631> (Letöltés: 2017.11.20.)

BARTÓKY 1926), viszont önálló, nyomtatott kötetei csak nehezen hozzáférhetők. Pedig szülővárosának egyik kritikus elismerőleg nyilatkozott első kötetéről, s regényírásra biztatta a szerzőt. „*Hiszzen magyar regényirodalmunk évtized óta csak tárza (tuczat) regényt produkál. Az Iványi „Püspök atyafisága” óta nincs is igazi magyar regény. Sokan tőle várjuk.*” (V.L. 1897, 1)

Amikor tisztelői, kortársai egy elismerést, kitüntetést szerettek volna számára kieszközölni a *Nagyasszony* szerkesztésével végzett nemzetvédő, építő munkájának elismeréséül, a hivatalos felterjesztéshez szükség lett volna egy „curriculum vitae”-re, amit ő kereken megtagadott, nem szolgáltatott adatokat hozzá (NYÍRESI TICHY 1944, 176). Talán ezzel is magyarázható, hogy olyan nehéz most is bármilyen adatot, információt találni róla.

IRODALOM

ALAPY Gyula

1929 Kisebbségi irodalmunk tíz éve és ennek könyvszete. In SZIKLAY Ferenc (szerk.): *Kazinczy Évkönyv 1898–1928*. Kazinczy Kiadóvállalat, Košice–Kassa. 171–192. https://library.hungaricana.hu/hu/view/SOMORJA_kazinczy_evkonyv/?pg=0&layout=s (Letöltés: 2017.10.22.)

BODNÁR Mónika

2014 Üvegnegatívok Bódvavendégiből. *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve* LIII, 311–323. http://www.hermuz.hu/hom/images/latogatoinknak/kiadvanyok/letoltheto_kiadvanyok/evkonyv_2014/evkonyv_2014.pdf

CZEGLÉDI Imre

2004 Munkácsy Békés megyében. *A Békés Megyei Múzeumok Közleményei* 26. Békéscsaba. https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_BEKE_BMMK_26/?pg=0&layout=s (Letöltés: 2017.11.10.)

GAYER Veronika

2015 *Az eperjesi és kassai magyar értelmiség közösségi stratégiái a két világháború között* (Gömöry János és Sziklay Ferenc példáján). Doktori értekezés, ELTE BTK, Budapest. <http://doktori.btk.elte.hu/hist/gayerveronika/diss.pdf> (Letöltés: 2017.11.10.)

GLÜCK Soma (szerk.)

1898 Magyar Könyvjegyzék. 1897. In *Magyar Könyvkereskedők Évkönyve*. VIII. évf. Magyar Könyvkereskedők Egylete, Budapest. 1–148. (A kötet összesen 396 lap) http://epa.oszk.hu/02500/02548/00025/pdf/EPA02548_magyar_konyvkereskedok_evkonyve_1897.pdf (Letöltés: 2017.12.20.)

GULYÁS Pál

1940 *Magyar írók élete és munkái*. II. köt. Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete, Budapest. 166 p.

JUHÁSZ Attila

2002 *A tornai plébánia története*. Kassa.

KAMODY Miklós

1985 Észak-Magyarország hírközlésének története. *Borsodi Kismonográfiák*, 22. Herman Ottó Múzeum, Miskolc.

KEMPELEN Béla

1911 *Magyar nemes családok*. 1. kötet. Budapest.

1932 *Magyar nemes családok*. XI. köt. *Vaal–Zsyska. Pótlék és Függelék*. Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Budapest.

MAREK Antal

1935 A felvidéki magyar irodalom tizenöt éve. *Napkelet*, 13. évf. 3. sz. 173–176. http://epa.oszk.hu/02000/02076/00277/pdf/Napkelet_1935_03_173-176.pdf (Letöltés: 2017.09.11.)

MARKÓ László (főszerk.)

2004 *Új Magyar Életrajzi Lexikon*. V. köt. P–S. Magyar Könyvklub, Budapest.

NYÍRESI TICHY Kálmán

1944 A nagyasszony. *Új Magyar Museum*, IV. kötet, II. (VIII.) füzet. Kassa, 171–176.: http://real-j.mtak.hu/6096/1/Uj_magyar_museum4.pdf (Letöltés: 2017.10.31.)

PÉCHYNÉ BARTÓKY Mária

1926 *A magyar nő könyve*. Losonczy Sándor Könyvnyomdája, Losonc. 168 oldal. http://mtdportal.extra.hu/books/pechyn_bartoki_maria_a_magyar_no_konyve.pdf; docplayer.hu/18603655-A-magyar-no-konyve-pechyn-bartoky-maria-szerkesztette-1926-losonczy-sandor-konyvnyomdaja-l-o-s-o-n-c.html (Letöltés: 2017.11.10.)

RIES Lajos

1896 Lapunk története. *Felsőmagyarország – Kassai Szemle*, 12. évf. 85. szám (április 12.), 1–8. http://sajtomuzeum.oszk.hu/forrasok/hirlapjaink/pdf/1_16_ (Letöltés: 2017.10.31.)

SZEGHY-GAYER Veronika

2016 Sziklay Ferenc és a csehszlovákiai magyar pártok kultúrreferátusa (1922–1938). In: *Modern Magyarország* 4. évf. (2016) 1. sz. 37–62. <http://moma.elte.hu/wp-content/uploads/2016/06/Modern-Magyarorszag-4.-evf.-2016-1.-szam.pdf> (Letöltés: 2017.09.11.)

V.L.

1897 „Felhők”. *Békésmegyei Közöny*, 24. évf. 9. szám, (január 31., vasárnap), 1. (Recenzió Bartóky Mariska „Felhők” című novelle-jéhez) https://library.hungaricana.hu/hu/view/BekesmegyeiKozlony_1897_1/?pg=12&layout=s (Letöltés: 2017.10.31.)

Z.A.

1927 A magyar nő könyve. Könyvismertetés. *Napkelet*, 5. évf. 6. sz. 564.

RÖVIDÍTÉSEK:

OSzK LevT – Országos Széchényi Könyvtár, Levelestár
OSzK PKT GyJ – Országos Széchényi Könyvtár, Plakát- és Kisnyomtatványtár, Gyászelentések
PIM – Petőfi Irodalmi Múzeum

LEVÉLTÁRI FORRÁSOK

Országos Széchényi Könyvtár, Levelestár, Péchyiné Bartóky
Mária Szász Károlyhoz, legifj.; 1–3 levél, 1928–1929.
M.N. Könyvtára kéziratári növendéknapló 1946. év 8. sz.
Római Katolikus Egyház Levéltára, Torna (anyakönyvek)
Ráday Levéltár, A Dunamelléki Református Egyházke-
rület Ráday Levéltára

CD-ROM

[MaK-CD]

2001 *Magyar Könyvészet 1712–1920. Petrik Géza retrospektív bibliográfiája és a pótlások.* Országos Széchényi Könyvtár – Arcanum Adatbázis Kft. CD-ROM. www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Petrik-magyar-konyveszet-17121920-2/18861900-169D6/bartoky-mariska-felhok-elbeszelesek-8-r-159-l-b-csaba-1896-szihelszky-jozsef-2-17003/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0tPTllfUGV0cmhrXzIiXX0sICJxdWVyeSI6ICJiYXJ0XHUwMGYza3kifQ (Letöltés: 2017. 12.20.)

1. Péchy Gáspárné Bartóky Mária. Veres József felvétele, 1930-as évek vége. (HOM Fotótörténeti Gyűjtemény)
 Figure 1. Mária Bartóky. Photo by József Veres, late 1930s. (HOM Photo Archive)

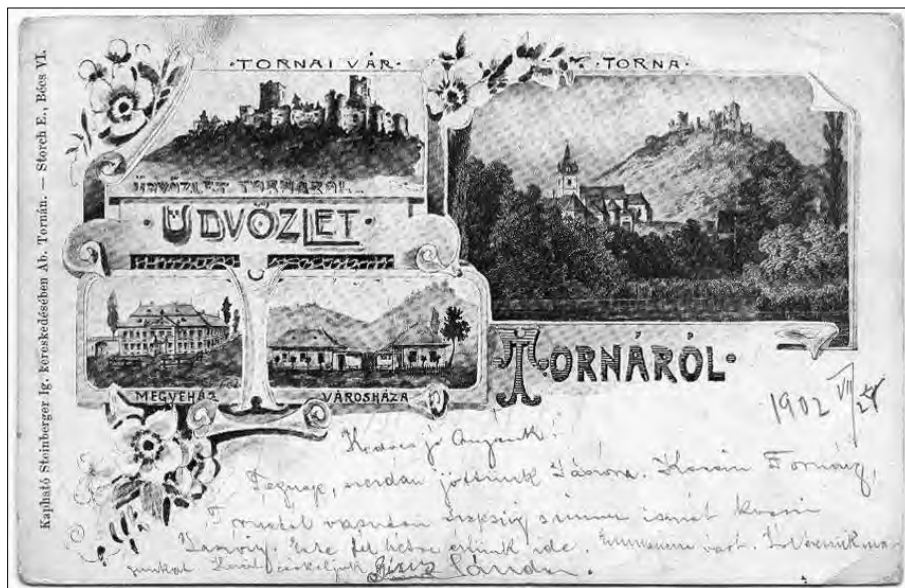
2. Munkácsy Mihály: Szulimán Jolán arcképe (1861) Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény, lelt. sz.: 73.30.1. (Szulimán Jolán később Bartóky István felesége és Bartóky Mária édesanyja lett.)

Figure 2. Mihály Munkácsy: Portrait of Jolán Szulimán (1861), Szőnyi István Memorial Museum, Zebegény, inv. no.: 73.30.1 (Jolán Szulimán later became the wife of István Bartóky and the mother of Mária Bartóky.)

3. Bartóky Istvánné Szulimán Jolán (†1902) sírja a tornai templomkertben. Surovec Róbert felvétele, 2018.
 Figure 3. The grave of Jolán Szulimán (†1902) in the churchyard of Torna. Photo by Róbert Surovec, 2018.

4. Tornai képeslap a 19-20. század fordulójáról. A városháza keleti épületében dolgozott postáskisasszonyként Bartóky Mária (A Sztítás család archívumából, Torna)
 Figure 4. Postcard from Torna around the turn of the 19th century. Mária Bartók worked as a postmistress in the eastern part of the city hall (From the Sztítás family archive, Torna)

5. Péchujfalusi (alsókásmárki) Péchy Gáspár (1871–1929). Veres József felvétele, 1920-as évek vége. (HOM Fotótörténeti Gyűjtemény)
 Figure 5. Gáspár Péchy Péchujfalusi (alsókásmárki) (1871–1929). Photo by József Veres, late 1920s. (HOM Photo Archive)

6. Ferdinandy Tihamér és felesége (Bartóky Mária leánya).
Veres József felvétele, 1930-as évek vége.
(HOM Fotótörténeti Gyűjtemény)

Figure 6. Tihamér Ferdinandy and his wife (Mária Bartóky's daughter).
Photo by József Veres, late 1930s. (HOM Photo Archive)

7. Ferdinandy Tihamér síremléke Tornán, a templomkertben.
A szerző felvétele, 2017.

Figure 7. The grave Tihamér Ferdinandy in the churchyard.
Photo taken by the author, 2017.

8. Ferdinandy Tihamérné síremléke Hidvégárdóban.
Csurilla Mária felvétele, 2017.
Figure 8. The grave of Tihamér Ferdinandy's wife in Hidvégárdó.
Photo by Mária Csurilla, 2017.

9. Péchy Gáspárné Bartóky Mária. Veres József felvétele, 1930-as évek vége. (HOM Fotótörténeti Gyűjtemény)
 Figure 9. Mária Bartóky. Photo by József Veres, late 1930s. (HOM Photo Archive)

10. Péchy Gáspárné Bartóky Mária tornai családi házában teraszán. Veres József felvétele, 1930-as évek vége. (HOM Fotótörténeti Gyűjtemény)
 Figure 10. Mária Bartóky on the terrace of her family house in Torna. Photo by József Veres, late 1930s. (HOM Photo Archive)

11. Péchné Bartóky Mária író, a Nagyszony főszerkesztője (1867-1944), valamint férje, Péchy Gáspár főszolgabíró sírja a tornai régi temetőben, háttérben a tornai vár romjaival. Surovec Róbert felvétele, 2018.
 Figure 11. The graves of Mária Bartóky, editor-in-chief of the periodical Nagyszony (1867-1944) and her husband Gáspár Péchy, chief constable in the old cemetery of Torna, with the ruins of Torna castle in the background. Photo by Róbert Surovec, 2018.

12. A Péchy Gáspárné Bartóky Mária által szerkesztett Nagyasszony című folyóirat egyik címlapja (Bartók László gyűjteményéből, Torna)

Figure 12. Cover of an issue of *Nagyasszony*, the periodical edited by Mária Bartóky (From László Bartók's personal collection, Torna)

GLASS NEGATIVES FROM BÓDVAVENDÉGI THE LIFE AND WORK OF MÁRIA BARTÓKY

Keywords: the town of Torna, 19th–20th century Hungarian authoress, Hungarian Slovak newspaper editor, Nagyaszonny, József Veres

The Herman Ottó Museum acquired a collection of glass negatives in 2012, followed by additional pieces in 2013. These were made by József Veres, born in Bódvavendégi (currently Host'ovce, Slovakia), in the 1930s–1940s. During the identification of the photographs it became apparent 6–7 of them feature Mária Bartóky, wife of Gáspár Péchy, and her relatives. Gáspár Péchy (1871–1929) was the chief constable of Torna district in Abaúj-Torna county. Mária Bartóky (1867–1944) is remembered as a writer and editor in the memories of the people of Torna even today. The following essay presents her personage and work through letters, archival and other research as well as recent collections.

Mária Terézia Bartóky was born on March 29, 1867 at Békéscsaba. Her father, István Bartóky was a wealthy Augustine (Evangelist) landowner, while her mother, Jolán Szulimán was a Roman Catholic. Their daughter was baptized as a Catholic after her mother. We know of two brothers of hers, of which József was renowned nationwide, serving as secretary of state between 1910 and 1918 as well as a member of the era's known literary societies.

The Bartóky and Szulimán families were well known figures in (Békés)Csaba at the time. An interesting detail in Hungarian cultural history is the fact that both families are mentioned in the biography of Csaba carpenter apprentice Mihály Lieb, later known as celebrated painter Mihály Munkácsy.

On November 17, 1885, Mária Bartóky became the (second) wife of smallholder Géza Geyer from Gyula. Two children were born from this marriage, Erzsébet (May 1, 1888) and Imre (October 28, 1889), who died young. The marriage presumably ended with a divorce after a few years with “Mariska Bartóky” moving to Torna (currently Turňa nad Bodvou, Slovakia). In 1897, she is mentioned under the pseudonym *Barna Tornai* in one of the issues of the newspaper *Békésmegyei Közlöny*; however this name also appeared in 1896, used by Lajos Ries, publisher and editor in chief of the paper *Kassai Szemle*, to warmly address his dearest colleague and columnist.

During the turn of the 19th century, pursuing the path of a teacher or educator were the most obvious career paths for a (single) middle class woman. There was a Roman Catholic school in Torna, and it was during this time that they expanded the number of educators but her name is not present amongst known teachers. However, plenty of signs point towards the fact that Mária Bartóky came to the town to take the job of postmaster. Her daughter, Erzsébet Geyer accompanied her, and she also accommodated her mother Istvánné Bartóky for her twilight years. In addition to her job as postmaster she was also writing to supplement her income. This was likely necessary as at the time most rural postmasters also worked as teachers or insurance agents for a better overall income. She came in touch with Gáspár Péchy following her arrival to Torna, but they only got married later, on April 25, 1908. As far as we know, no childbirth came after the marriage. Due to his medical condition, her husband retired early in the mid-1920s, devoting the rest of his life to literature.

Mária Bartóky first and foremost became known as the editor of the literary and informative periodical titled *Nagyasszony*, which was published during 1926–1938. As part of the editorial process, Mária Bartóky was conducting mail correspondence throughout the entire Carpathian Basin with representatives of the Hungarian literary scene, including politician, literary historian and writer Károly Szász (1865–1950) from Budapest, poet Sándor Reményik (1890–1941) from Kolozsvár and reformed bishop László Ravasz (1882–1975), just to name a few. She asked for poems or other writings from all of them to include in the periodical as well as in the book she was editing, titled *A magyar nő könyve* (Book of the Hungarian woman, Losonc, 1926). The editing of the periodical was aided columnists and featured writings of such well-known authors as Virág Móricz, Marcell Jankovich, László Mécs, József Bartóky, Lola Réz, Ferenc Sziklay, the wife of Rezső Limbacher and so on. She had strong Christian beliefs and represented a nationalist path, which led to the tea parties organized by her and herself being under surveillance by the authorities.

She was not only known as an editor but a writer as well. Her essays and shorter writings were also published in papers outside of *Nagyasszony*; in the *Békéscsabai Közlöny*, *Új Idők*, *Felsőmagyarország – Kassai Szemle*, as well as in the weekly journal *Magyar Lányok*. Her writings focused on the fates women and the question related to female education. We know of some of her standalone publications as well: her collection of novellas, *Felhők* (“Clouds”) was published by Corvina in Békéscsaba either in 1896 or 1897; her other novella collection, *Élethajók utasai* (“Passengers of lifeboats”) was published in Bratislava in 1929.